

ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมตัว
เป็นผู้สูงอายุที่มีพฤฒิพลังของผู้ใหญ่ตอนต้น:
กรณีศึกษาบุคลากรในโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง
ในกรุงเทพมหานคร

THE PSYCHOSOCIAL FACTORS RELATED TO
THE PREPARATION OF BEING AN ACTIVE
ELDERLY OF EARLY ADULTHOOD: A CASE
STUDY OF PERSONNEL AT A PRIVATE
HOSPITAL IN BANGKOK

Received: 7 May, 2021

Revised: 6 June, 2021

Accepted: 10 June, 2021

นันต์ธิญา ภูคุ้ม*

Nanthiya Phookhum*

ภิญญาพันธ์ เพี้ยซ้าย**

Pinyapan Piasai**

สุพัทธ์ แสนแจ่มใส***

Supat Sanjamsai***

*นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

*Degree of Master of Arts (Developmental Psychology) Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

*Email: Nantiya__pat52@hotmail.com

**อาจารย์ ดร. ประจำหลักสูตรจิตวิทยาพัฒนาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**Lecturer and Ph.D., Department of Developmental Psychology, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

**Email: pinyapan@g.swu.ac.th

***อาจารย์ ดร. ประจำหลักสูตรจิตวิทยาพัฒนาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

***Lecturer and Ph.D., Department of Developmental Psychology, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

***Email: suput@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอำนาจในการทำนายของปัจจัยทางจิต ได้แก่ เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ และการคิดแบบปลูกฝังคุณธรรม และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม ที่มีต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมของผู้ใหญ่ตอนต้นทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยตามลักษณะการทำงานที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 500 คน ของโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็นฝ่ายการพยาบาลจำนวน 250 คน และฝ่ายการสนับสนุน 250 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตรฐานค่า และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยทางจิต ได้แก่ เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ และการคิดแบบปลูกฝังคุณธรรม และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมของผู้ใหญ่ตอนต้นในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยสังกัดฝ่ายการพยาบาล และสังกัดฝ่ายการสนับสนุน ได้ร้อยละ 26.2 29.8 และ 20.2 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรม ผู้ใหญ่ตอนต้น

Abstract

The aim of this research is to study the prediction of psychosocial factors related to the preparation to active elderly of early adulthood. The factors are including attitude towards the preparation to elderly, self-efficacy on preparation to elderly and reinforcement of positive thinking. This study also investigates on social factors which include the influence of social support on the preparation of being an active elderly of early adulthood in total group process and small group process which divided by occupational status. Five hundred participants of early adulthood age around 30-40 years old at a private hospital in Bangkok were included by Stratified random sampling method. Participants divided into 2 groups, 250 people from Nursing Department and 250 people from Back Office Department. This study was measured using Rating scale questionnaire and analyzed data using Correlation Analysis and Multiple Linear Regression. Results revealed that psychosocial factors including attitude towards the preparation to elderly, self-efficacy on preparation to

elderly and reinforcement of positive thinking as well as social factor including social support can predict the behaviors of the preparation to active elderly of early adulthood in both total group and small group of nursing department and back office department at 26.2, 29.8 and 20.2 respectively.

Keywords: The Preparation to Active Elderly, Early Adulthood

บทนำ

สถานการณ์ของการสูงอายุในกลุ่มประเทศอาเซียน พ.ศ. 2560 พบว่า ประเทศไทย ได้กลายเป็น 1 ใน 3 ของประเทศที่เป็นสังคมผู้สูงอายุที่มีผู้สูงอายุ 60 ปี ขึ้นไป 11 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 17 ของประชากรทั้งหมด 65.5 ล้านคน คาดว่า อีก 20 ปี คือ ในปี 2580 ผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้น 3.5 ล้านคน (บรรลุ ศิริพานิช, 2560) และจากข้อมูลสถิติผู้สูงอายุของ ประเทศไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 พบว่า มีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจำนวน 11,136,059 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) โดยอายุที่เพิ่มขึ้น และสภาพร่างกายที่เสื่อมลง รวมถึงโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ อาจทำให้ผู้สูงอายุถูกมองว่าเป็นภาระให้กับลูกหลาน ส่งผลให้ผู้สูงอายุถูกเหมารวมในทางลบว่าเป็นวัยที่ต้องพึ่งพิงและต้องมีผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด อย่างไรก็ตามในสังคมก็ยังมีผู้สูงอายุที่มีสุขภาพร่างกายและจิตใจดี พึ่งพิงตนเองได้ มีความมั่นคงทางการเงิน และยังเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมได้และบางท่านยังสามารถที่จะนำความรู้ความเชี่ยวชาญของตน มาทำประโยชน์แก่องค์กร สังคม และประเทศชาติได้ เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย ที่มีการต่ออายุราชการ ที่ปรึกษาที่ดีในบริษัท หรือองค์กรต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งนักปราชญ์ ชุมชน (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562) ซึ่งคุณลักษณะของผู้สูงอายุในเชิงบวกดังกล่าว เป็นสิ่งที่สังคมคาดหวัง และ สนับสนุนตามแนวคิดพลฒิปพลัง

องค์การอนามัยโลกได้เสนอแนวคิดที่เรียกว่า พลฒิปพลัง หรือ “Active ageing” ซึ่งพลฒิปพลังนี้ เป็นกระบวนการที่จะทำให้บุคคลมีโอกาสมากขึ้นที่จะเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีเท่าที่เขาจะสามารถได้ในอายุเท่านั้น เป็นผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมในสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม จิตวิญญาณ หรืองานประชาสังคม ถึงแม้ผู้สูงอายุจะมีความเจ็บป่วยหรือมีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวก็ยังสามารถมีส่วนร่วมในครอบครัว เพื่อน ชุมชน หรือประเทศชาติได้เช่นกัน ผู้สูงอายุยังควรที่จะมีอิสรภาพที่จะเลือกตัดสินใจ ควบคุม หรือจัดการชีวิตประจำวันของตนเองได้ สามารถช่วยเหลือตัวเองในชีวิตประจำวัน โดยต้องการความช่วยเหลือจากคนอื่นน้อยที่สุด มีคุณภาพชีวิตที่ดีซึ่งเกิดจากการรับรู้ตนเองโดยรวมว่ามีคุณค่ารวมถึงการมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี และมีความคาดหวังในชีวิตตามความเป็นจริง (World Health Organization, 2002) อย่างไรก็ตามการจะเป็นผู้สูงอายุที่มีพลฒิปพลัง ไม่สามารถที่จะเป็นได้ในเวลาชั่วข้ามคืน แต่จะต้องมีการเตรียมตัวหรือการเตรียมความพร้อมตั้งแต่ช่วงก่อนวัยผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)

(คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2553) ที่ได้ให้ความสำคัญของการเตรียมความพร้อม ของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ โดยมี 3 มาตรการ ได้แก่ 1) มาตรการ หลักประกันรายได้เพื่อวัยสูงอายุ เช่น การส่งเสริมและสร้างวินัยการออมทุกช่วงวัย 2) มาตรการการให้การศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น การรณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงความจำเป็นของการเตรียมการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุ และ 3) มาตรการการปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ เช่น ส่งเสริมให้ประชาชนทุกวัยเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุในครอบครัว และชุมชน

ดังนั้นในการวิจัยนี้จึงสนใจการเตรียมความพร้อมการเป็นผู้สูงอายุที่มีพหุพลังของผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงที่ร่างกายมีความแข็งแรงเต็มที่ มีวุฒิภาวะและมีความมั่นคงทางอารมณ์ ความสามารถทางสมองเจริญเต็มที่ และเป็นระยะเวลาแห่งการสำรวจแนวทางการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม (ประณต คำนิม, 2549; ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2553; สุชา จันทน์เอม, 2542)

จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura (1996) อ้างถึงในสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2562) กล่าวถึงพฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปทั้งเนื่องจากปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อม และจากการศึกษางานวิจัยก่อนหน้าที่มีความเกี่ยวข้องกับการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพหุพลัง หรือเตรียมตัวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี พบว่ามีปัจจัยที่สำคัญคือ ปัจจัยทางจิต ได้แก่ เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ (ดลนภา ไชยสมบัติ, 2561) การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ (กนกอร เนตรชู, 2562) และการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม (สมพร วัชระศิลป์, 2560) และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและเพื่อนร่วมงาน (นงเยาว์ มีเทียน, 2561)

ดังนั้นในการวิจัยนี้จึงสนใจปัจจัยทางจิต ได้แก่ เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ และการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม การเตรียมความพร้อมการเป็นผู้สูงอายุที่มีพหุพลังของผู้ใหญ่ตอนต้นในโรงพยาบาลเอกชน ในขณะที่เดียวกันผู้วิจัยเลือกศึกษาในบุคลากรของโรงพยาบาล เนื่องจากว่ามีลักษณะการทำงานที่ต้องดูแลผู้รับบริการตลอด 24 ชั่วโมงทำให้การใช้ชีวิต มีความแตกต่างจากอาชีพอื่น เช่น การทำงานที่ไม่เป็นเวลา ต้องรับมือกับผู้รับบริการที่มีภาวะการเจ็บป่วย (ศิริพร พุทธิรังษี, 2558) เพื่อจะได้เป็นข้อมูลสำหรับการเตรียมการส่งเสริมการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพ และมีความสุขในการดำเนินชีวิตให้แก่บุคลากรของโรงพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาอำนาจในการทำนายของปัจจัยทางจิต ได้แก่ เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ และการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม ที่มีต่อการเตรียมตัวเป็น

ผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมพลังของผู้ใหญ่ตอนต้นทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยตามลักษณะการทำงานที่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำมาเพื่อศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมพลัง คือพนักงานทั้งชายและหญิง ที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 500 คน ของโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จากจำนวนประชากร 790 คน ซึ่งกำหนดไว้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter) ควรใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนอย่างน้อย 20-50 คน ต่อ 1 ตัวแปรอิสระ (Hair, 2010) ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรอิสระทั้งหมด 4 ตัวแปร ที่ใช้ในการวิเคราะห์ จำนวนกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้จึงควรมีอย่างน้อย 200 คน (50 x 4 ตัวแปร) แต่อย่างไรก็ตาม การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอาจเกิดความคลาดเคลื่อนจากการตอบแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์หรือการออกจากกรวิจัยกลางคันของผู้ร่วมวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 25 จะได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง 500 คน งานวิจัยนี้ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามสายงาน ได้แก่ สังกัดฝ่ายการพยาบาล 250 คน และ สังกัดฝ่ายสนับสนุน 250 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีแบบวัด จำนวน 5 ฉบับ คือ 1) แบบวัดการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมพลังมีจำนวน 36 ข้อ ประกอบด้วย 3 ตอนย่อย ได้แก่ ตอนที่ 1 ด้านการมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี มีจำนวนข้อคำถาม 12 ข้อ และด้านการมีส่วนร่วมทางสังคมมีจำนวนข้อคำถาม 9 ข้อ ทั้ง 2 ตอนมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ คือ ได้แก่ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง ไม่ได้ปฏิบัติ และตอนที่ 3 ด้านการมีหลักประกันที่มั่นคง มีจำนวนข้อคำถาม 15 ข้อ โดยแบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) 2 ระดับ คือ จริง และไม่จริง 2) แบบวัดเจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ แบบวัดฉบับนี้มีจำนวนข้อคำถาม 42 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี และด้านการมีส่วนร่วมทางสังคม และด้านการมีหลักประกันที่มั่นคง โดยแบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) 6 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย 3) การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุแบบวัดฉบับนี้มีจำนวนข้อคำถาม 37 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี และด้านการมีส่วนร่วมทางสังคมและการมีหลักประกันที่มั่นคง โดยแบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย และน้อยที่สุด 4) การคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรมแบบวัดฉบับนี้มีจำนวนข้อคำถาม 8 ข้อ โดยแบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) 6 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย 5) การสนับสนุนทาง

สังคมแบบวัดฉบับนี้มีจำนวนข้อคำถาม 45 ข้อ โดยแบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) 6 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย เมื่อนำแบบวัดทั้ง 5 ฉบับไปทดลองใช้กับกลุ่มที่คล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 50 คน พบคุณภาพเครื่องมือในงานวิจัย ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 จำนวนข้อ ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือในการวิจัย

แบบวัด	จำนวนข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
แบบวัดตัวแปรการเตรียมตัวเป็น ผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรม			
- ด้านการมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี	12	.218-.731	.798
- ด้านการมีส่วนร่วมทางสังคม	9	.264-.523	.711
- ด้านการมีหลักประกันที่มั่นคง	15	.218-478	.782
แบบวัดตัวแปรเจตคติต่อการเตรียมตัว เป็นผู้สูงอายุ	45	.307-.772	.935
แบบวัดตัวแปรการรับรู้ความสามารถ ของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ	37	.302-.778	.936
แบบวัดตัวแปรการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม	8	.608-.751	.892
แบบวัดตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม	45	.461-.837	.972

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขออนุญาตทำการวิจัยต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัย (อนุมัติโครงการวิจัยเลขที่ SWUEC-G- 348/2563E) จากนั้นผู้วิจัยจึงติดต่อขออนุญาตเข้าไปเก็บข้อมูลในโรงพยาบาลด้วยตนเอง และการให้ข้อมูลเป็นไปโดยความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้ข้อมูลแล้วผู้วิจัยนำข้อมูลมาประมวลและวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter multiple regression analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ทั้งนี้ ก่อนนำเสนอผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาอำนาจในการทำนายของปัจจัยทางจิตใต้แก่ เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ และการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ทางการสนับสนุนสังคม ที่มีต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมพลังของผู้ใหญ่ตอนต้นทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย ตามลักษณะการทำงานที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามลักษณะงาน โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ภายในแบบเมทริกซ์ (Intercorrelation matrix) ดังตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา (Intercorrelation matrix) ของผู้ใหญ่ตอนต้นในกลุ่มรวม (การทำงานในสังกัดฝ่ายการพยาบาลและสังกัดฝ่ายการสนับสนุน จำนวน 500 คน)

ตัวแปร	ACT	ATT	CON	THI	SUP
ACT	1				
ATT	.359**	1			
CON	.481**	.490**	1		
THI	.364**	.428**	.536**	1	
SUP	.328**	.268**	.592**	.447**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

หมายเหตุ: ACT แทน การเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมพลัง ATT แทน เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ CON แทน การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ THI แทน การคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม SUP แทน การสนับสนุนทางสังคม

จากการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาของผู้ใหญ่ตอนต้นในกลุ่มรวมการทำงานในสังกัดฝ่ายการพยาบาลและสังกัดฝ่ายการสนับสนุน พบว่า

1. การเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมพลังมีความสัมพันธ์กับตัวแปรทำนายทุกตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุมีค่าเท่ากับ .481 ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนตัวแปรทำนาย เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม และการสนับสนุนทางสังคม พบว่ามีค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ .359 .364 และ .328 ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับตัวแปรการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมพลังค่อนข้างน้อย

2. ความสัมพันธ์ของตัวแปรทำนาย พบว่า

2.1) เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทำนายอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ และการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม เท่ากับ .490 และ .428 ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนตัวแปรทำนายการสนับสนุนทางสังคม มีค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ .268 ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

2.2) การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทำนายอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า มีความสัมพันธ์กับการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรมและการสนับสนุนทางสังคม เท่ากับ .536 และ .592 ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

2.3) การคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทำนายการสนับสนุนทางสังคม เท่ากับ .447 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 3 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา (Intercorrelation matrix) ของผู้ใหญ่ตอนต้นในกลุ่มย่อย (สังกัดฝ่ายการพยาบาล จำนวน 250 คน และสังกัดฝ่ายการสนับสนุน จำนวน 250 คน)

ตัวแปร	ACT		ATT		CON		THI		SUP	
	พยาบาล	สนับสนุน
ACT	1	1								
ATT	.370**	.256**	1	1						
CON	.521**	.419**	.452**	.531**	1	1				
THI	.347**	.328**	.402**	.423**	.578**	.466**	1	1		
SUP	.360**	.287**	.242**	.307**	.623**	.537**	.521**	.334**	1	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

จากการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาที่เป็นผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีการทำงานในกลุ่มย่อย ดังตารางที่ 3 พบว่า

1. ความสัมพันธ์ของการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมกับตัวแปรทำนาย พบว่าการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับตัวแปรทำนายทุกตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งใน 2 กลุ่ม โดยในกลุ่มสังกัดฝ่ายการพยาบาล พบว่า การเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัว

เป็นผู้สูงอายุ มีค่าเท่ากับ .521 ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนตัวแปรทำนาย เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ สนับสนุนทางสังคม และการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม พบว่ามีค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ .370 .360 และ .347 ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ส่วนในกลุ่มสังกัดฝ่ายสนับสนุนการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ มีค่าเท่ากับ .419 ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความสัมพันธ์กับตัวแปรทำนาย การคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม การสนับสนุนทางสังคม และเจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ พบว่ามีค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ .328 .287 และ .256 ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

2. ความสัมพันธ์ของตัวแปรทำนาย พบว่า

2.1) กลุ่มสังกัดฝ่ายพยาบาล เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทำนายอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ และการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม เท่ากับ .452 และ .402 ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความสัมพันธ์กับตัวแปรทำนายการสนับสนุนทางสังคม มีค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ .242 ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ส่วนกลุ่มสังกัดฝ่ายสนับสนุน เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทำนายอื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 เช่นกัน โดยพบว่า มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ และการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม เท่ากับ .531 และ .423 ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรทำนายการสนับสนุนทางสังคม มีค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ .307 ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

2.2) กลุ่มสังกัดฝ่ายพยาบาล การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทำนายอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่ามีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนทางสังคม และการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม เท่ากับ .623 และ .578 ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มสังกัดฝ่ายสนับสนุน การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทำนายอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน โดยพบว่า มีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนทางสังคมและการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม เท่ากับ .537 และ .466 ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

2.3) กลุ่มสังกัดฝ่ายพยาบาล การคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทำนายการสนับสนุนทางสังคม เท่ากับ .521 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มสังกัดฝ่ายสนับสนุนการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทำนายการสนับสนุนทางสังคม เท่ากับ .334 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

เมื่อพิจารณาถึงภาวะเส้นตรงร่วมพหุ (Multicollinearity) ระหว่างตัวแปรทำนายด้วยกันเองพบว่าไม่มีตัวแปรทำนายใดที่มีความสัมพันธ์กันเกิน .80 ทั้งกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย สังกัดฝ่ายการพยาบาล และสังกัดฝ่ายการสนับสนุน จึงไม่เกิดปัญหาภาวะเส้นตรงร่วมพหุ กล่าวคือ ไม่มีตัวแปรทำนายมีความสัมพันธ์กันเองในระดับสูง ดังนั้นจึงสามารถนำไปวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณต่อไปได้

ต่อไปนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการศึกษาตัวแปรการทำนายการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมของผู้ใหญ่ตอนต้นในกลุ่มรวม โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter multiple regression analysis)

ผู้วิจัยได้เสนอผลการศึกษาความสามารถของปัจจัยทางจิต และปัจจัยทางสังคมในการทำนายพฤติกรรมการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมของผู้ใหญ่ตอนต้น โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ เพื่อศึกษาความสามารถของปัจจัยทางจิต และปัจจัยทางสังคมในการทำนายพฤติกรรมการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมของผู้ใหญ่ตอนต้นในกลุ่มรวม

ตัวแปร	b	SE _b	β	t	p
เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ (ATT)	.138	.045	.140	3.081**	.002
การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ (CON)	.301	.051	.325	5.922***	.000
การคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม (THI)	.090	.040	.108	2.247*	.025
การสนับสนุนทางสังคม (SUP)	.045	.045	.049	1.008	.314
a = 1.220 ; SE _{est} = .404, R = .512 ; R ² = .262 ; F = 44.001 ; p = .000***					

* มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01, *** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยทางจิต ได้แก่ เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ และการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมของผู้ใหญ่ตอนต้นในกลุ่มรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรทั้ง 4 ตัว สามารถทำนายพฤติกรรมการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมของผู้ใหญ่ตอนต้นรวมได้ร้อยละ 26.2 ทั้งนี้ตัวแปร

ที่มีความสำคัญมี 3 ตัวแปรโดยตัวแปรที่สำคัญมากที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ ($\beta = .325, p < .001$) รองลงมา ได้แก่ เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ ($\beta = .140, p < .01$) และ การคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม ($\beta = .108, p < .05$)

2. ผลการศึกษาตัวแปรการทำนายการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมของผู้ใหญ่ตอนต้นที่สังกัดฝ่ายการพยาบาล โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter multiple regression analysis)

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ เพื่อศึกษาความสามารถของปัจจัยทางจิตและปัจจัยทางสังคมในการทำนายพฤติกรรมการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมของผู้ใหญ่ตอนต้นที่สังกัดฝ่ายการพยาบาล

ตัวแปร	b	SE _b	β	t	p
เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ (ATT)	.151	.055	.170	2.762***	.006
การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ (CON)	.323	.064	.392	5.036***	.000
การคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม (THI)	.013	.055	.017	.244	.807
การสนับสนุนทางสังคม (SUP)	.053	.055	.068	.962	.337
a = 1.493 ; SE _{est} = .389, R = .546 ; R ² = .298 ; F = 25.969 ; p = .000**					

** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01, *** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยทางจิต ได้แก่ เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ และการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมของผู้ใหญ่ตอนต้นที่สังกัดฝ่ายการพยาบาลได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรทั้ง 4 ตัว สามารถทำนายพฤติกรรมการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมของผู้ใหญ่ตอนต้นสังกัดฝ่ายการพยาบาล ได้ร้อยละ 29.8 ทั้งนี้ มีตัวแปรที่มีความสำคัญ 2 ตัวแปร ตัวแปรที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ ($\beta = .392, p < .001$) รองลงมา ได้แก่ เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ ($\beta = .170, p < .01$)

3. ผลการศึกษาตัวแปรการทำนายการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติพลั้งของผู้ใหญ่ตอนต้นในกลุ่มย่อยสังกัดฝ่ายสนับสนุน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Enter multiple regression analysis)

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ เพื่อศึกษาความสามารถของปัจจัยทางจิตและปัจจัยทางสังคมในการทำนายพฤติกรรมการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติพลั้งของผู้ใหญ่ตอนต้นสังกัดฝ่ายการสนับสนุน

ตัวแปร	b	SE _b	β	t	p
เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ (ATT)	.005	.074	.004	.064	.949
การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ (CON)	.299	.077	.305	3.903***	.000
การคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม (THI)	.134	.056	.161	2.406**	.017
การสนับสนุนทางสังคม (SUP)	.073	.072	.068	1.006	.316
a = 1.417 ; SE _{est} = .392 ; R = .449 ; R ² = .202 ; F = 20.705 ; p = .000***					

** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01, *** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001

จากตารางที่ 6 พบว่าปัจจัยทางจิต ได้แก่ เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ และการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม สามารถทำนายพฤติกรรมการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติพลั้งของผู้ใหญ่ตอนต้นสังกัดฝ่ายการสนับสนุนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรทั้ง 4 ตัว สามารถทำนายพฤติกรรมการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติพลั้งของผู้ใหญ่ตอนต้นสังกัดฝ่ายการสนับสนุน ได้ร้อยละ 20.2 ทั้งนี้ มีตัวแปรที่มีความสำคัญ 2 ตัวแปร ตัวแปรที่สำคัญมากที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ ($\beta = .305$, $p < .001$) รองลงมา ได้แก่ การคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม ($\beta = .161$, $p < .01$)

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยจะพบว่า ปัจจัยทางจิต ได้แก่ เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ และการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติพลั้งของผู้ใหญ่ตอนต้นในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยสังกัดฝ่ายการพยาบาล และสังกัดฝ่ายการสนับสนุน ได้ 26.2%, 29.8% และ 20.2%

ตามลำดับ ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura (1996) อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2562) ที่ได้อธิบายถึงพฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปทั้งเนื่องจากปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อม โดยทั้งนี้จากผลของการวิจัยจะพบว่าทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยตามลักษณะการทำงานของสังกัดฝ่ายการพยาบาล และสังกัดฝ่ายการสนับสนุนจะมีปัจจัยทางจิตที่เป็นตัวแปรสำคัญต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมมากกว่าปัจจัยทางสังคม ดังนั้นผลการวิจัยดังกล่าวจึงทำให้เห็นความสำคัญของลักษณะทางจิตของบุคคลว่ามีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรม โดยตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดในทั้ง 3 กลุ่ม ทั้งนี้การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุจะเป็นการประเมินถึงความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองต่อการจัดทำไว้ก่อนอายุ 60 ปี ในเรื่องสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี การมีส่วนร่วมทางสังคม และการมีหลักประกันที่มั่นคง เพื่อให้พร้อมกับการเป็นผู้สูงอายุในอนาคตจึงทำให้เห็นว่าถ้าผู้ใหญ่ตอนต้นมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี การมีส่วนร่วมทางสังคม และการมีหลักประกันที่มั่นคงที่เพิ่มมากขึ้นก็จะทำให้การเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมเพิ่มมากขึ้นด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาดังเช่นของ Strecher (1986) ได้ศึกษาถึงบทบาทของการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้สูงอายุ พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุนั้น ได้แก่ ปัจจัยการรับรู้ความสามารถของตนเองการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ นงเยาว์ มีเทียน (2561) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้ใหญ่วัยกลางคนในชุมชนเขตกิ่งเมือง ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม รวมถึงกนกร เนตรชู (2562) ที่พบว่า การรับรู้ความสามารถต่อการเสริมสร้างตนเองสู่พฤติกรรมสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมเสริมสร้างตนเองสู่พฤติกรรมของผู้สูงอายุได้

สำหรับปัจจัยทางจิตที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมรองลงมาในกลุ่มรวม คือ เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งผู้วิจัยได้วัดในด้านของการรู้คิดเชิงประเมินค่า และความรู้สึกที่มีต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมจึงทำให้เห็นว่าถ้าผู้ใหญ่ตอนต้นมีการรู้คิดเชิงประเมินค่า และความรู้สึกที่มีต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมในทางบวกที่เพิ่มมากขึ้นจึงทำให้การเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาของดลนภา ไชยสมบัติ (2561) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรวัยก่อนสูงอายุที่มีอายุระหว่าง 50-59 ปี พบว่าทัศนคติต่อการเข้าสู่วัยสูงอายุสามารถร่วมกันทำนายการเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุ อวิสฎา จงอุดมสุข (2560) ที่พบว่า เจตคติต่อการสร้างพลังเพื่อรับมือกับวัยสูงอายุสามารถทำนายการสร้างพลังเพื่อรับมือกับวัยสูงอายุของผู้ใหญ่วัยกลางคนได้ และ Franklin and Mohammad (2021) ที่พบว่าเจตคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติตนเกี่ยวกับวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดีของผู้ใหญ่ตอนต้นในอัลนามีสประเทศซาอุดีอาระเบีย แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่า

จะพบว่า เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพหุพลัง จะมีความสำคัญต่อพฤติกรรมเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพหุพลังในกลุ่มรวม แต่เมื่อทำการวิเคราะห์แยกกลุ่มจะพบความสำคัญเฉพาะในกลุ่มสังกัดฝ่ายการพยาบาล ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่น่าจะทำการศึกษาวิจัยต่อไปถึงความเกี่ยวข้องของตัวแปรดังกล่าว

ส่วนปัจจัยทางจิตที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพหุพลังอันดับสุดท้ายในกลุ่มรวม คือ การคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม หรือการคิดแบบเร้ากุศล ซึ่งเป็นการวัดความสามารถของบุคคลในการชักนำความคิดจากสถานการณ์ที่เผชิญให้เป็นไปในทางที่ดีงาม เป็นประโยชน์ และเป็นไปตามความเป็นจริง จึงทำให้เห็นว่า ถ้าผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรมเพิ่มมากขึ้นก็จะทำให้การเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพหุพลังเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา ที่พบว่า การคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรมช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีความสุข (สมพร วัชรศิลป์, 2562, พระครูพิสนธิ์ลีภิการ (อรุณ ธมมาโร), 2561) และ Jung, Oh, Oh, Suh, Shin, & Kim (2007) พบว่า การคิดบวกสามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของประชากรเกาหลีได้ แต่เมื่อผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ในกลุ่มย่อยจะพบว่า การคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม หรือการคิดแบบเร้ากุศล จะมีความสำคัญเฉพาะในกลุ่มสังกัดฝ่ายสนับสนุนซึ่งเป็นกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ทำงานทางด้านการเงิน การบัญชี การตลาด เวชสถิติ คอมพิวเตอร์ พนักงานเวรเปล เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่น่าจะทำการศึกษาวิจัยต่อไปถึงความเกี่ยวข้องของตัวแปรดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยนี้ พบว่า ปัจจัยทางจิต ได้แก่ เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ และการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพหุพลังของผู้ใหญ่ตอนต้นทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยได้ตามลักษณะการทำงานที่แตกต่างกัน โดยในกลุ่มรวมตัวแปรที่มีความสำคัญมี 3 ตัวแปร คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ และ การคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1) ในกลุ่มบุคลากรของโรงพยาบาลโดยไม่แบ่งแยกลักษณะงาน หากโรงพยาบาลจะส่งเสริมการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพหุพลังโรงพยาบาลควรเน้นที่การส่งเสริมการจัดกิจกรรมโครงการ หรือการจัดสวัสดิการที่เสริมสร้างความเชื่อมั่นของบุคลากรจึงจะสามารถเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพหุพลังทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี การมีส่วนร่วมทางสังคม และการมีหลักประกันที่มั่นคงได้ เช่น การจัดกิจกรรมออกกำลังกายหลังเลิกงาน การจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างการออมเงินไว้ใช้ในยามสูงอายุ การจัดสรรเวลาที่เอื้อให้บุคลากรสามารถทำกิจกรรมทางสังคมตามความสนใจของตนเองได้ ก็จะช่วยให้บุคลากร

รับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุได้ ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นควรเป็นไปในลักษณะของการสมัครใจเข้าร่วม เพื่อเสริมสร้างเจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ ในอีกทางหนึ่ง และควรส่งเสริมการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม หรือการคิดแบบเร้ากุศล เพื่อให้บุคลากรเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆที่อาจจะไม่พึงพอใจสามารถที่จะคิดเห็นตามความเป็นจริงและชักนำความคิดของตนให้เป็นประโยชน์จากสถานการณ์นั้น ๆ ได้เป็นการลดความทุกข์ หรือความเครียดทางใจ มีสติในการแก้ปัญหาต่อไป ซึ่งการมีจิตใจที่ดีเป็นด้านหนึ่งของการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพหุผลพลั่ง

2) ในกลุ่มบุคลากรที่สังกัดฝ่ายการพยาบาลหากโรงพยาบาลต้องการเน้นการส่งเสริมการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพหุผลพลั่งให้กับบุคลากรกลุ่มนี้โดยควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ

3) ในกลุ่มบุคลากรที่สังกัดฝ่ายการสนับสนุนหากโรงพยาบาลต้องการเน้นการส่งเสริมการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพหุผลพลั่งให้กับบุคลากรกลุ่มนี้โดยควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ และการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) จากผลการวิจัยนี้ พบว่า ปัจจัยทางจิต ได้แก่ เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ และการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม มีค่าอำนาจการทำนายในกลุ่มรวมร้อยละ 26.2 อีกทั้งในกลุ่มย่อยสังกัดฝ่ายการพยาบาล และสังกัดฝ่ายการสนับสนุน พบว่า มีค่าอำนาจการทำนายในกลุ่มร้อยละ 29.8 และ 20.2 ตามลำดับ จึงควรทำการศึกษาปัจจัยอื่นเข้ามาเพิ่มเติม

2) จากผลที่พบว่าเจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุเป็นตัวแปรสำคัญในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยที่สังกัดฝ่ายการพยาบาล ส่วนการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม เป็นตัวแปรสำคัญในกลุ่มรวมและในกลุ่มย่อยสังกัดฝ่ายการสนับสนุน อาจนำตัวแปรดังกล่าวไปศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มที่มีลักษณะการทำงานที่คล้ายคลึงกัน

3) ศึกษาเชิงทดลอง หรือการสร้างโปรแกรมที่ส่งเสริมการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีพหุผลพลั่ง โดยใช้ตัวแปรปัจจัยทางจิต ได้แก่ เจตคติต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ และการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม

บรรณานุกรม

- กนกอร เนตรชู. (2562). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสริมสร้างตนเองสู่พฤติกรรมพลังของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 11(2), 98-116.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). *เด็กรู้เตรียมพร้อมก่อนสูงวัย*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง
- ดลนภา ไชยสมบัติ. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรวัยก่อนสูงอายุ. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 3(29), 131-143.
- นงเยาว์ มีเทียน. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมพลังของผู้ใหญ่วัยกลางคนในชุมชนเขตกิ่งเมือง. *Journal of Nursing Science and Health*, 41(1), 47-55.
- บรรลุ ศิริพานิช. (2560). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ประณต คำฉิม. (2549). *จิตวิทยาพัฒนาการ : เอกสารคำสอนวิชา จต 221*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระครูพิสนธิ์สิทธิการ (อรุณ ธมมวโร). (2561). *ศึกษากระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะพลังบวกของผู้สูงอายุในจังหวัดสระบุรี (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศรีเรื่อน แก้วกั้งวาล. (2553). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริพร พุทธิรังษี. (2558). การสร้างเสริมสุขภาวะของบุคลากรทางการพยาบาลในศตวรรษที่ 21. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 16(2), 8-14.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2562). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพร วัชระศิลป์. (2560). ศึกษารูปแบบวิธีคิดเชิงพุทธเพื่อปลูกเร้ากุศลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพยาบาลวิชาชีพ. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 13(ฉบับพิเศษ เล่ม 3), 67-79.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สุชา จันทน์เอม. (2542). *จิตวิทยาพัฒนาการ (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อวิษฐา จงอุดมสุข. (2560). *อิทธิพลของปัจจัยทางจิตและปัจจัยทางสังคมที่มีต่อการสร้างพลังเพื่อรับมือกับวัยสูงอายุของผู้ใหญ่วัยกลางคนในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Franklin, S. W. S., & Mohammad, E. E. H. (2021). Knowledge, attitude and practice of adolescence and early adulthood on healthy lifestyle: A cross sectional study in Al-Namas, Saudi Arabia. *Journal of Information and Computational Science*, 11(4), 371-379. doi:10.12733/JICS.2021.V11I3.535569.31040

- Hair, E. A. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective*. London, Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Jung, J. Y., Oh, Y. H., Oh, K. S., Suh, D. W., Shin, Y. C., & Kim, H. J. (2007). Positive-thinking and life satisfaction amongst Koreans. *Yonsei medical journal*, 48(3), 371-378.
- Strecher, V. J. (1986). The role of self-efficacy in achieving elderly's health behavior change. *Journal of Health Education Quarterly*, 13(1), 73-92.
- World Health Organization. (2002). *Active ageing: A policy framework (No. WHO/NMH/NPH/02.8)*. Geneva: World Health Organization.